

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

07.11.2025.

Nr. 1-12/14

**Pašvaldības aģentūras "Saulkrastu veselības centrs"
ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļas
direktora vietniecei sociālajos jautājumos J.Skujiņai**
jogita.skujina@saulkrasti.lv
saulkrastuvsc@saulkrasti.lv

**Saulkrastu novada domes
priekšsēdētājam N.Līcim**
pasts@saulkrasti.lv

Informācijai:
**Latvijas Republikas
Labklājības ministram R.Uzulniekam**
lm@lm.gov.lv

**Ziņojums par cilvēktiesību nodrošināšanu Pašvaldību aģentūras "Saulkrastu veselības centrs"
ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļā**

Viena no tiesībsarga funkcijām ir veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību.¹ Tādēļ tiesībsargs jau vairākus gadus par vienu no prioritātēm savā darbībā ir izvirzījis personu ar īpašām vajadzībām tiesību aizsardzību ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

Tiesībsargs saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11. pantā noteiktajām funkcijām un pildot 12. pantā noteiktos uzdevumus², ir tiesīgs pārbaudīt cilvēktiesību standartu ievērošanu visās sociālās

---

¹ Tiesībsarga likuma 11. panta 1. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/133535-tiesibsarga-likums>

² Tiesībsargam ir šādas funkcijas: 1) veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību; 2) sekmēt vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu un jebkāda veida diskriminācijas novēršanu; 3) izvērtēt un veicināt labas pārvaldības principa ievērošanu valsts pārvaldē; 4) jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu, atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu; 5) sekmēt sabiedrības informētību un izpratni par cilvēktiesībām, par šo tiesību aizsardzības mehānismiem un par tiesībsarga darbu; 6) īstenot Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem Fakultatīvajā protokolā minētos valsts preventīvā mehānisma uzdevumus.
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/133535-tiesibsarga-likums>

aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās Latvijā. Veicot vizītes, Tiesībsarga biroja darbinieku mērķis ir panākt vispārējo sadzīves apstākļu uzlabošanu institūcijās un sniegto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu atbilstību Latvijas Republikas normatīvajos aktos un starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktajām prasībām, kā arī iemītnieku cilvēktiesību ievērošanu.

Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbiniekiem ir tiesības:

- brīvi pārvietoties visā institūcijas teritorijā;
- apmeklēt visas telpas institūcijā;
- vienatnē satikties ar institūcijas iemītniekiem un viņus intervēt;
- pieprasīt un saņemt no institūcijas administrācijas jebkāda veida dokumentus, paskaidrojumus un cita veida informāciju, lai nepieļautu tajā esošo personu cilvēktiesību pārkāpumus un cilvēka cieņu pazemojošu attieksmi.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Tiesībsarga biroja darbinieki 2025. gada 2. jūlijā bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja Pašvaldību aģentūras "Saulkrastu veselības centrs" ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļu (turpmāk – Centrs), Ainažu ielā 34, Saulkrastos.

Vizītes mērķis bija iepazīties ar cilvēktiesību nodrošināšanas aspektiem Centrā un noskaidrot jautājumus par klientu tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, sniegtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem un vispārējiem sadzīves apstākļiem.

Vizītes laikā Centrā sniegtie pakalpojumi tika vērtēti atbilstoši spēkā esošajam Latvijas Republikas normatīvajam regulējumam³ un starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktajām prasībām⁴.

---

³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”, Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumi Nr. 431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”, Ministru kabineta 2019. gada 2. aprīļa noteikumi Nr. 138 “Noteikumi par sociālo pakalpojumu saņemšanu”

⁴ Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, ANO Organizācijas Starptautiskais pakts par pilsoņu un politiskajām tiesībām, ANO Konvencijas par personām ar invaliditāti tiesībām, Eiropas Konvencija par spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanu, Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) 2020. gada 21. decembra Datu apkopojums “Personas, kurām atņemta brīvība sociālās aprūpes iestādēs”, Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) ziņojumi par vizītēm uz Eiropas Padomes dalībvalstīm (t. sk. Latvijas Republiku)

Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki tikās ar Centra direktora vietnieci sociālajos jautājumos J.Skujiņu, sociālo darbinieci M.Vilciņu, kā arī intervēja atsevišķus klientus, lai noskaidrotu viņu viedokli par sniegtā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma kvalitāti.

Vizītes laikā Centra direktora vietniecei J.Skujiņai tika sniegti ieteikumi un rekomendācijas ar mērķi pilnveidot konstatētos trūkumus, kas negatīvi ietekmē klientiem sniegtā pakalpojuma kvalitāti (klientu privātās dzīves neaizskaramību, klientu personīgās higiēnas savlaicīgu nodrošināšanu, ikdienas nodarbību, brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšanu, ikdienas pastaigu svaigā gaisā nodrošināšanu u.tml.).

Ņemot vērā, ka vizīte notika 2025. gada 7. jūlijā, uzskatāms, ka uz doto brīdi Centra administrācijai bija iespēja veikt uzlabojumus tā darbībā un iespējams, ka daļai no rekomendācijām, uz kurām bija norādīts vizītes laikā un kuras ir norādītas zemāk, varētu būt izpildītas. Līdz ar to aicinu Centra administrāciju informēt Tiesībsarga biroju par līdz šim veiktajām darbībām, kas notikušas pēc Tiesībsarga biroja darbinieku vizītes.

Zemāk ir apkopotas Tiesībsarga biroja darbinieku vizītes laikā sniegtās mutiskās rekomendācijas un arī pamatojums to izpildes nepieciešamībai, lai ikvienam Centra klientam būtu nodrošināts tāds pakalpojuma klāsts, kas atbilst gan Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajiem principiem, gan arī starptautisko cilvēktiesību standartiem un prasībām.

1. Vispārīga informācija par Centru

[1.1] Atbilstoši Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu sniedzēja reģistrā norādītai informācijai Centrs ir reģistrēts kā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, līdz ar to Centra darba principus un darba organizāciju nosaka Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”, Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumi Nr. 431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” un arī Ministru kabineta 2019. gada 2. aprīļa noteikumi Nr. 138 “Noteikumi par sociālo pakalpojumu saņemšanu”.

[1.2] Saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju, vizītes dienā Centrā uzturējās 30 klienti, kuri ir izvietoti ēkas pirmajā stāvā.

Centrs ir izvietots divu stāvu ēkā, kurā atrodas arī Saulkrastu slimnīca, Saulkrastu veselības centrs, dienas stacionārs un aptieka. Pozitīvi vērtējams, ka ēkā ir nodrošināta vides pieejamība – lifts un uzbrauktuve, kas nodrošina iespējas brīvi pārvietoties arī visiem klientiem ar funkcionālajiem traucējumiem.

Ēkas pieguļošā teritorijā ir arī neliels pagalms, kur Centra klienti var doties pastaigās. Tomēr, tā kā ēka primāri ir paredzēta Saulkrastu veselības centra vajadzībām, blakus esošais pagalms nav piemērots un arī labiekārtots pastaigām svaigā gaisā un brīvā laika pavadīšanai tām personām, kuras saņem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus (nav ierīkota nojume, vieta nodarbībām svaigā gaisā u.tml.).

2. Vispārējie sadzīves apstākļi Centrā

[2.1] Visi klienti ir izmitināti Centra ēkas otrajā stāvā, kura ir slēdzama un tajā var nokļūt tikai darbinieku pavadībā, vai arī zvanot pie durvīm. Pārsvārā visi Centra klienti ir izvietoti vienvietīgās, divvietīgās un trīsvietīgās istabās. Ļoti pozitīvi vērtējams, ka visiem Centra klientiem ir nodrošinātas funkcionālās gultas.

Izvērtējot vispārējos sadzīves apstākļus Centrā, secināms, ka klientu istabas, koplietošanas telpas un arī sanitārās telpas (labierīcības un dušas telpas) ir vērtējamās kā atbilstošas sniegtajam pakalpojumam. Tomēr norādāms, ka dažos Centra gaitenīšos bija manāms, ka grīdas flīzes ir stipri nolietotas, kas ikdienā ne tikai apgrūtina pārvietošanos, bet arī varētu apdraudēt klientu, darbinieku un arī apmeklētāju drošību. Tādējādi norādāms, ka atsevišķos Centra gaitenīšos būtu nepieciešams grīdas seguma remonts.

[2.2] Vizītes laikā tika secināts, ka lielākā daļa klientu istabu ir iekārtotas mājīgā gaisotnē un ir individualizētas (ne tikai gultas un naktsskapīši, bet arī personīgās mantas), kas ir vērtējams ļoti pozitīvi. Ņemot vērā, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas saviem klientiem nodrošina pastāvīgu dzīvesvietu, nav pieļaujama situācija, ka tie klienti, kuri veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ nav spējīgi iekārtot savas istabas personalizēti, mājīgi un vizuāli pievilcīgi, dzīvot telpās, kas līdzinās ārstniecības iestāžu telpām.

Akcentējams, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā darbs ir organizējams tā, lai tās vidi tuvinātu ģimeniskai videi⁵. Turklāt institūcijas vadītāja kompetencē ir pieņemt lēmumus par iestādes darba attīstību vai optimizāciju un attiecīgām izmaiņām, lai sniegtu klientu vajadzībām atbilstošākos pakalpojumus. Tas ietver arī lēmumus par klientu istabu un atpūtas zonu noformēšanu, klientu nodrošināšanu ar individualizētu apģērbu, tiesībām glabāt personīgās mantas, kas nepārprotami palielina viņu drošības sajūtu un autonomiju.

Arī Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai savās rekomendācijās dalībvalstīm⁶, tai skaitā, arī Latvijas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām norādīja uz nepieciešamību sniegt klientiem atbalstu savu dzīvojamo istabu individualizēšanā.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, arī turpmāk aicinām Centra administrāciju rūpēties par to, lai visu klientu istabas būtu iekārtotas mājīgā gaisotnē.

[2.3] Vizītes laikā Centra telpās nav bijusi novietota priekšlikumu/sūdzību kastīte, tādējādi Centra administrācija nav pilnvērtīgi nodrošinājusi klientu un viņu tuvinieku tiesības izteikt ierosinājumus un/vai savas pretenzijas attiecībā uz Centrā sniegto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma kvalitāti. Norādāms, ka ikvienam Centra klientam un viņa tuviniekiem ir jānodrošina iespēja iesniegt savas sūdzības un ierosinājumus attiecībā uz Centra darba pilnveidošanu. Turklāt pastāv arī varbūtība, ka kāds no klientiem vai viņa tuviniekiem šādā veidā anonīmi ziņos par, iespējams, novērotajiem pārkāpumiem Centrā.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Centra administrācijai ir jānodrošina priekšlikumu/sūdzību kastītes novietošana visiem klientiem pieejamā vietā, kā arī tās regulāra pārbaude (vismaz vienu reizi divās dienās), tādējādi savlaicīgi reaģējot uz klientu izteiktajiem ierosinājumiem vai sūdzībām. Vienlaikus Centra administrācijai ir arī jānodrošina atbilžu sniegšana uz visiem ienākošajiem ierosinājumiem (arī anonīma rakstura, piemēram, sniedzot uz tiem atbildes kopējo sanāksmju laikā), lai nākotnē novērstu iespējamās konfliktsituācijas un klientu tiesību pārkāpumus.

---

⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 4. panta 6. punktā noteiktais princips.

Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=68488>

⁶ Ziņojums Latvijas valdībai par Eiropas komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai vizīti Latvijā no 2016. gada 12. līdz 22. aprīlim, 55.lpp. Pieejams: <https://rm.coe.int/pdf/168072ce52>

[2.4] Centrā ir iekārtota neliela virtuve, kura tiek izmantota arī kā neliela ēdamzāle klientiem, kurā ēdienreizes iespējams nodrošināt vienlaicīgi līdz 5 klientiem. Saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju, visiem pārējiem klientiem, kas ir guloši un nespēj pārvietoties patstāvīgi, ēdiens tiek piegādāts istabās.

Ņemot vērā minēto secināms, ka gandrīz visiem Centra klientiem ēdienreizes tiek organizētas tikai viņu istabās, tādējādi ir apgrūtināti nodrošināt galda kultūrai piemērotus galda piederumus (pretslīdes paliktņus traukiem ēdienreižu laikā, salvetes mutes un roku noslaucīšanai u.tml.) un arī pilnvērtīgu darbinieku atbalstu klientu ēdināšanas laikā.

Norādāms, ka arī personām ar smagiem funkcionāliem traucējumiem ir jāatgādina vai jāamāca izpratne par vizuāli estētisku un funkcionālu galda klāšanu, kā arī vispārpieņemtu ēdināšanas procesu. Savukārt nemotivējot klientiem pašapkalpošanās kultūru pie galda, tiek degradēta klientu izpratne par vispārpieņemtu ēdināšanas procesu.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Centra administrācijai un darbiniekiem jārod iespēja motivēt klientus, kuru veselības stāvoklis to pieļauj, apmeklēt ēdamzāli, kā arī nodrošināt ēdienreizēm atbilstošus galda piederumus un arī darbinieku atbalstu ēdināšanas procesā. Tādējādi, Centra administrācija ne tikai ievērotu normatīvajos aktos noteiktās prasības, bet arī veicinātu galda kultūras prasmju uzturēšanu regulāro ēdienreižu laikā, nepieļaujot klientu esošo pašaprūpes spēju zaudēšanu.

[2.5] **Rekomendācijas:**

1. **Centra administrācijai** rast iespēju nodrošināt grīdas seguma/flīžu remontu gaitenēs un koplietošanas telpās, kurās tas vizuāli izskatās nolietojies.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt priekšlikumu/sūdzību kastītes ierīkošanu iemītniekiem un viņu tuviniekiem pieejamā vietā, kā arī pārstrādāt kārtību, kādā veidā Centrs izskata saņemtās sūdzības un priekšlikumus un sniedz uz tām atbildes.
3. **Centra administrācijai** nodrošināt klientiem ēdienreizēm un galda kultūrai atbilstošus galda piederumus, kā arī organizēt klientiem darbinieku atbalstu ēdināšanas laikā.

3. Klientu privātuma nodrošināšana Centrā

[3.1] Vizītes laikā ir konstatēts, ka visi Centra klienti pārsvarā ir izvietoti vienvietīgās, divvietīgās un trīsvietīgās istabās. Tomēr Centra darbiniekiem, veicot klientu ikdienas higiēnas aprūpi, to

privātums nav nodrošināts. Vizītes dienā Centra klientu istabās nav bijuši novēroti norobežojošie aizslietņi, kurus darbinieki varētu izmantot situācijās, kad klientiem ar funkcionāliem traucējumiem nodrošina personīgās higiēnas procesu (inkontinences līdzekļu maiņu un ķermeņa kopšanu u.tml.).

Ņemot vērā, ka daļa Centra klientu ir personas ar funkcionāliem traucējumiem, kuras atrodas savās istabās visu diennakti un ir spiesti visu laiku pavadīt guļot blakus citiem istabas biedriem un arī novērot, kā Centra darbinieki nodrošina ikdienas higiēnas aprūpi blakus guļošajiem klientiem secināms, ka ne visās Centra klientu istabās tiek nodrošinātas personu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Attiecīgi, ja rodas situācija, kad klientiem savā istabā ir jāizmanto sēdpods, tad viņi būs spiesti to izmantot citu istabas biedru klātbūtnē (izņemot vienvietīgās istabas). Norādāms, ka šādas situācijas ir ne tikai cilvēka cieņu aizskarošas, bet arī no higiēnas viedokļa nav pieņemamas, īpaši, ja sēdpods pēc tam nekavējoties netiek iztīrīts. Tādejādi, arī situācijās, ja klientiem istabās jāizmanto sēdpoļu, tam jābūt novietotam aiz norobežojošiem aizslietņiem. Tāds pats princips ir arī attiecināms uz gadījumiem, kad Centra klientiem ar funkcionāliem traucējumiem tiek mainīti inkontinences līdzekļi, lai nepieļautu situācijas, kad visus personīgās higiēnas procesus ikdienā ir spiesti novērot arī pārējie istabas kaimiņi.

No cilvēktiesību viedokļa raugoties, visās situācijās, kad Centra klientiem, kuri sava objektīvā veselības stāvokļa dēļ ir guļoši un īpaši aprūpējami, nav nodrošināta privātās dzīves neaizskaramība, var tikt vērtēta arī kā pazemojoša izturēšanās pret personām ar īpašām vajadzībām. Līdz ar to ļoti būtiski ir nodrošināt klientu privātās dzīves neaizskaramības principa ievērošanu saskaņā ar normatīvajā regulējumā un vispārējos cilvēktiesību standartos noteiktajām prasībām.

Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ir norādījusi, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām jānodrošina mājīga, individualizēta vide, kas sniedz zināmu privātumu. Katram klientam jābūt personiskai telpai, kurā glabāt savas personiskās mantas un arī iespējai apģērbties un noģērbties, mazgāties, iet dušā un vannoties apstākļos, kuros tiek respektēts viņu privātums. Turklāt, īpaša uzmanība jāpievērš

vecāka gadagājuma iemītnieku un/vai klientu ar funkcionālajiem traucējumiem īpašajām vajadzībām.⁷

[3.2] Rekomendācija:

1. **Centra administrācijai** nodrošināt klientu privātās dzīves neaizskaramības principa ievērošanu saskaņā ar normatīvajā regulējumā un vispārējos cilvēktiesību standartos noteiktajām prasībām.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt, lai ikdienā klientu istabās norobežojošie aizslietņi tiktu izmantoti iemītnieku privātuma nodrošināšanai personīgās higiēnas procesu veikšanas laikā.

4. Cieņpilnas attieksmes pret klientiem nodrošināšana Centrā

[4.1] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka Centrā esošajās klientu aprūpes plāna izpildes lapās un arī klientu mazgāšanas uzskaites grafikā bija ieraksti, ka klientu personīgās higiēnas pasākumi (mazgāšana) tiek nodrošināti vidēji trīs reizes mēnesī, kas formāli atbilst Latvijas normatīvajos aktos noteiktajam minimumam⁸, bet to nevar uzskatīt par personīgās higiēnas veikšanu atbilstoši katra klienta individuālajām vajadzībām. Arī attiecībā uz klientu gultas veļas maiņu Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka tā pārsvarā notiek vienlaikus ar klientiem veiktajiem personīgās higiēnas pasākumiem (mazgāšanu), kas ir pretrunā ar Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteikto kārtību⁹ (ne retāk, kā vienu reizi septiņās dienās guļošām personām un ne retāk kā reizi 10 dienās pārejām personām).

Vienlaikus akcentējams, ka atsevišķu klientu mazgāšanas uzskaites grafikā par 2025. gada jūniju un arī aprūpes plāna izpildes lapās par 2025. gada jūniju bija atrodami ieraksti, ka personīgās higiēnas pasākumi (duša) tika nodrošināti vien divas reizes mēnesī, turklāt pēc ilgstoša pārtraukuma. Piemēram, klientu mazgāšanas uzskaites grafikā par 2025. gada jūniju bija ieraksts, ka vienas klientes personīgās higiēnas pasākumi (duša) bija nodrošināti 2025. gada 21. maijā, 2025. gada 14. jūnijā (pēc 25 dienām) un 24. jūnijā. Turpat bija atrodams ieraksts, ka citas klientes personīgās

⁷ Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) 2020. gada 21. decembra Datu apkopojums "Personas, kurām atņemta brīvība sociālās aprūpes iestādēs" 10. punkts. Pieejams: <https://www.vvc.gov.lv/lv/starptautiskie-tiesibu-akti/european-committee-prevention-torture-and-inhuman-or-degrading-treatment-or-punishment-cpt-factsheet-persons-deprived-their-liberty-social-care-establishments>

⁸ Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 "Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām" 8.1. un 14.¹ punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/13628-higienas-prasibas-socialas-aprupes-institucijam>

⁹ Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 "Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām" 8.1. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/13628-higienas-prasibas-socialas-aprupes-institucijam>

higiēnas pasākumi (duša) bija nodrošināti 2025. gada 9. jūnijā un 2025. gada 22. jūnijā (pēc 14 dienām). Identiski, par vēl vienu klienti bija ieraksti, ka personīgās higiēnas pasākumi (duša) nav bijusi nodrošinātai kopš 2025. gada 9. jūnijā līdz 26. jūnijam (17 dienas). Vēl par vienu klienti bija atrodams ieraksts, ka personīgās higiēnas pasākumi (duša) bija nodrošināti 2025. gada 4. jūnijā, 2025. gada 18. jūnijā (pēc 15 dienām) un 29. jūnijā.

Savukārt, izvērtējot Centrā esošās klientu aprūpes plāna izpildes lapas un tajos veiktos ierakstus arī ir konstatēts, ka atsevišķiem klientiem personīgās higiēnas pasākumi (duša) jūnija mēnesī bija nodrošināti nevis 10 dienu laikā, bet ar ilgāku pārtraukumu. Piemēram, vienam klientam personīgās higiēnas pasākumi (duša) mēneša laikā bija nodrošināti tikai divas reizes 2025. gada 3. jūnijā un 15. jūnijā (pēc 12 dienām) un vairāk nav bijušas atzīmes par viņa mazgāšanu jūnijā. Papildus, pēc veiktajiem ierakstiem arī secināms, ka visu jūnija mēnesi šim klientam nav tikusi mainīta arī gultas veļa. Turklāt dokumentā nav bijusi neviena atzīme, ka klienta mazgāšana nav notikusi, piemēram tādēļ, ka klients bija saslimis, bijis stacionārā vai arī ir bijis īpašs ārstniecības personas norādījums, ka klientu šajā laikā nedrīkstēja mazgāt.

Arī attiecībā uz Centra klientu roku un nagu kopšanu un klientu apģērba maiņu bija atrodami ieraksti, ka šie personīgās higiēnas pasākumi tiek nodrošināts vienlaikus ar klientu mazgāšanu, attiecīgi 3 reizes mēnesī, bet atsevišķos gadījumos tikai 2 reizes mēnesī.

Pamatojoties uz iepriekš minēto secināms, ka Centrā esošā prakse, kad klientiem piedāvā veikt personīgās higiēnas pasākumus vidēji trīs reizes mēnesī, bet atsevišķos gadījumos tikai divas reizes mēnesī, viennozīmīgi nav uzskatāma par atbilstošu gan normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un klientu individuālajām vajadzībām (piemēram, ja klients pastiprināti svīst vai arī ir vēdera darbības traucējumi), bet arī Latvijā esošajām klimatiskām izmaiņām (piemēram, karstā laikā), kad klientu personīgās higiēnas pasākumi jānodrošina ne tikai regulāri, bet katru dienu.

Akcentējams, ka arī Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ir norādījusi, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām jānodrošina regulāra karstā ūdens padeve un klientiem jābūt iespējai nomazgāties dušā vismaz divas reizes nedēļā un biežāk, ja nepieciešams.¹⁰

---

¹⁰ Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) 2020. gada 21. decembra Datu apkopojums "Personas, kurām atņemta brīvība sociālās aprūpes iestādēs" 14. punkts. Pieejams:

[4.2] Rekomendācijas:

1. **Centra administrācijai** organizēt visu klientu personīgās higiēnas pasākumu nodrošināšanu ne tikai atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām minimālajām prasībām, bet arī ņemot vērā klientu individuālās vajadzības un valstī esošās klimatiskās izmaiņas.
2. **Centra administrācijai** pārskatīt klientu aprūpes plānā iekļauto informāciju, ka klientu personīgās higiēnas pasākumi tiek nodrošināti stingri pēc plānotā saraksta: duša – reizi 10 dienās, pilna veļas maiņa – reizi 10 dienās, nagu kopšana - reizi 10 dienās, apģērba maiņa – reizi desmit dienās, matu griešana – reizi 3 mēnešos un pilnveidot minēto grafiku tādā veidā, lai nodrošinātu ikvienam klientam cieņpilnu personīgās higiēnas nodrošināšanu.
3. **Centra administrācijai** nodrošināt augstāk stāvoša personāla uzraudzību pār zemāk stāvošo personālu, lai nodrošinātu normatīvajiem aktiem un vispārējiem cilvēktiesību standartiem atbilstošus personīgās higiēnas pasākumus (dušu, nagu kopšanu, personīgās veļas maiņu, gultas veļas maiņu u. tml.).

5. Klientu līdzdalība nodarbībās un brīvā laika pavadīšanas iespējas Centrā

[5.1] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki neguva pārlicību, ka ikvienam Centra klientam ikdienā ir nodrošinātas Latvijas Republikas normatīvajos aktos paredzētās nodarbības un arī brīvā laika pavadīšana¹¹. Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki novēroja, ka gandrīz visi Centra klienti lielāko daļu sava laika pavada bezmērķīgi, guļot savās istabās, ko nevar uzskatīt par saturīgu brīvā laika pavadīšanu personām, kuras ilgtermiņā saņem institucionālos pakalpojumus.

Saskaņā ar Centra sociālās darbinieces sniegto informāciju, Tiesībsarga biroja darbinieku vizītes dienā (2025. gada 2. jūlijā) Centrā vēl nav bijis izstrādāts nodarbību un aktivitāšu plāns visam 2025. gadam.

Savukārt, izvērtējot Tiesībsarga biroja darbiniekiem iesniegtu informāciju par klientiem piedāvātu pasākumu plānu 2025. gada pirmajam pusgadam secināms, ka kopš 2025. gada janvāra līdz 2025. gada jūnijam (ieskaitot), visiem Centra klientiem divas reizes nedēļā bija piedāvātas nodarbības (otrdienās un ceturtdienās). Norādāms, ka no Centra administrācijas iesniegtās informācijas nav bijis saprotams, kāda veida nodarbības tiek piedāvātas klientiem (piemēram,

<https://www.vvc.gov.lv/lv/starptautiskie-tiesibu-akti/european-committee-prevention-torture-and-inhuman-or-degrading-treatment-or-punishment-cpt-factsheet-persons-deprived-their-liberty-social-care-establishments>

¹¹ Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 54. punkts un 57. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

kognitīvu spēju uzturošās nodarbības, sīkās motorikas saglabāšana, radošās nodarbības vai arī cita veida nodarbības).

Savukārt, attiecībā uz brīva laika pavadīšanas iespējām bija norādīts, ka visiem Centra klientiem tiek piedāvāta grāmatu un laikrakstu lasīšana, TV skatīšanās un radio klausīšana u.tml. Papildus Centra klientiem vienu reizi nedēļā (piektdienās) tiek piedāvāta iepirkšanās kopā ar Centra darbiniekiem, kā arī katru mēnesi tiek organizēti koncerti un dažādu svētku svinēšana, tikšanās ar luterāņu mācītāju, kā arī tiek piedāvātas pastaigas svaigā gaisā.

Kaut gan Centrā sagatavots pasākumu plāns klientiem 2025. gada pirmajam pusgamam paredzēja klientiem iespēju piedalīties gan nodarbībās divas reizes nedēļā, gan arī un arī saturīgu brīvā laika pavadīšanu, tomēr, vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka neviens no klientiem nav piedalījies nodarbībās. Tādējādi, vizītes dienā nav gūta pārlicība, ka Centra pasākumu plānā paredzētās nodarbības tiek nodrošinātas visiem Centra klientiem, turklāt, ņemot vērā viņu individuālās vajadzības un vēlmes.

Akcentējams, ka ikvienam Centra klientam ir būtiski nodrošināt ne tikai mērķtiecīgi organizētas nodarbības (veicinot klientu sadzīves iemaņu saglabāšanu un attīstīšanu), bet arī sniegt nepieciešamo atbalstu brīvā laika jēgpilnai pavadīšanai, jo citādi pastāv objektīvi riski netiešā veidā veicināt klientu pasivitāti, kuras rezultātā var iestāties apātisms, kas ilgtermiņā var pasliktināt arī psihiskās veselības stāvokli. Tādējādi organizējot gan kopīgas radošās nodarbības klientiem, gan arī individuālās nodarbības, ir būtiski tās plānot atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām. Turklāt Centrā piedāvātajām nodarbībām un aktivitātēm nevajadzētu būt vienveidīgām, bet gan klientu vecumposmam, interesēm un individuālajām vajadzībām atbilstošām un vērstām uz katra klienta veselības stāvokli, individuālajām spējām un interesēm.

[5.2] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki neguva pārlicību, ka ikvienam Centra klientam tiek nodrošināts normatīvajos aktos paredzētais izvērtējums¹², kuru veic starpprofesionāļu komanda un ņemot vērā izvērtējuma rezultātus ikvienam klientam tiek noteikti ilgtermiņa un īstermiņa mērķi, lai nodrošinātu plānotā sociālā pakalpojuma apjoma izpildi.

Papildus, sarunas laikā ar Centra sociālo darbinieci bija saņemta informācija, ka daļai Centra klientu starpprofesionāļu komandas izvērtējums notiek ar kavēšanos, kā arī Tiesībsarga biroja

---

¹² Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 5. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

darbinieku vizītes dienā visu 30 klientu lietas nav bijušas sakārtotas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un tajās nav bijuši atrodami klientu sociālās aprūpes un/vai sociālās rehabilitācijas plāni.

[5.3] Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki novēroja, ka pastaigās svaigā gaisā devās ļoti neliels skaits no Centra 30 klientiem. Arī saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju, ikdienas pastaigās svaigā gaisā dodas vien daži klienti. Papildus, izvērtējot Centrā esošās klientu aprūpes plāna izpildes lapas ir secināts, ka lielākajai daļai klientu pastaigu svaigā gaisā vietā tiek piedāvātas pastaigas Centra gaitenī, kas ir pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem principiem¹³.

Tādējādi vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki neguva pārlicību, ka visiem Centra klientiem ir nodrošinātas regulāras pastaigas svaigā gaisā, tai skaitā sniedzot darbinieku atbalstu tiem klientiem, kuriem ir grūtības pārvietoties patstāvīgi. Vienlaikus arī netika novērots, ka klientu ikdienas mobilitāte būtu mērķtiecīgi veicināta no Centra darbinieku puses.

[5.4] **Rekomendācijas:**

1. **Centra administrācijai** nodrošināt klientiem nodarbības, ņemot vērā viņu individuālo spēju izvērtējumu un plānoto mērķu sasniegšanu.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt klientiem regulāras saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas un aktivitātes, lai nepieļautu viņu esošo dzīves iemaņu samazināšanos un zudumu.
3. **Centra administrācijai** veikt mērķtiecīgas darbības, lai veicinātu visu klientu aktivitāti un interesi iesaistīties individuālajās nodarbībās, brīvā laika aktivitātēs un organizētajos pasākumos.
4. **Centra administrācijai** nodrošināt visiem klientiem regulāras pastaigas svaigā gaisā, tai skaitā īpašu uzmanību pievēršot klientiem ar funkcionālajiem traucējumiem.
5. **Centra administrācijai**, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām nodrošināt starpprofesionāļu komandas darbu, kuras pienākums ir savlaicīgi veikt visu klientu izvērtējumu, ne tikai nodrošinot plānotā sociālā pakalpojuma apjoma izpildi, bet arī korekti atspoguļojot sociālā pakalpojuma sniegšanas procesu klientu dokumentos.

---

¹³ Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 54.6 apakšpunkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniezestjiem>

6. Darbinieku skaits un kvalifikācija

[6.1] Saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju, kopumā institūcijā ir nodarbināti 13 darbinieki: direktora vietnieks sociālajos jautājumos (1), sociālais darbinieks (1), sociālais aprūpētājs/rehabilitētājs (1), medicīnas māsa (2), aprūpētājs (7), apkopēja (1). Tiesībsarga biroja darbinieku vizītes dienā Centrā nav bijušas vakances.

Attiecīgi, Centrā klientu aprūpes procesos ikdienā ir nodarbināti 11 darbinieki un nepieciešamības gadījumā iesaistās arī direktora vietnieks sociālajos jautājumos. Norādāms, ka neskatoties uz kopējo aprūpētāju skaitu – 7, ikdienā aprūpējot visus klientus Centrā ir nodarbināts samērā neliels aprūpētāju skaits, vidēji 4 aprūpētājas diennakts laikā. Ņemot vērā, ka lielākā daļa no Centrā esošajiem klientiem ir personas ar funkcionālajiem traucējumiem, kurām ikdienā ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība un atbalsts no personāla puses, ikdienas klientu aprūpē iesaistītais darbinieku skaits (vidēji 4 aprūpētājas uz 30 klientiem, kas būtu viena aprūpētāja uz 7 klientiem) tomēr nav pietiekošs, lai sniegtu ikvienam Centra klientam tieši viņa individuālajām vajadzībām nepieciešamos pakalpojumus (piemēram, savlaicīgu personīgās higiēnas pasākumu nodrošināšanu, ikdienas nodarbību un saturīga brīvā laika nodrošināšanu, regulāru pastaigu svaigā gaisā nodrošināšanu visiem klientiem u.tml.).

Jautājumā par darbinieku skaitu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās norādāms, ka nepieciešamo darbinieku skaitu nosaka katras institūcijas vadītājs vai arī augstāka institūcija, pamatojoties uz sociālo pakalpojumu sniedzēja institūcijas vadītāja iesniegtajiem priekšlikumiem. Vienlaikus uz institūcijas vadītāju gulstas pienākums nodrošināt vienmērīgu un racionālu darba uzdevumu sadali starp darbiniekiem, kā arī regulāru kvalifikācijas celšanu katru gadu tiem darbiniekiem, kuri ikdienā strādā ar klientiem¹⁴. Turklāt katras institūcijas vadītājs ir tiesīgs sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai piesaistīt arī citus speciālistus, to realizējot atbilstoši klientu vajadzībām un institūcijas rīcībā esošajiem finansiālajiem līdzekļiem.

[6.2] **Rekomendācija:**

---

¹⁴ Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 2.2. apakšpunkts un 2.3. apakšpunkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

Centra administrācijai izvērtēt esošo darbinieku skaitu un kompetenču sadalījumu, lai tas būtu atbilstošs esošo klientu skaitam un viņu objektīvajām vajadzībām nepieciešamo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai ilgtermiņā.

Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 15. panta otro daļu, tiesībsargam ir tiesības sniegt Saeimai, tās komisijām, Valsts prezidentam, Ministru kabinetam, valsts pārvaldes iestādēm un starptautiskajām organizācijām ziņojumus par atsevišķiem jautājumiem. Lai nodrošinātu Centrā sniegtā sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma atbilstību cilvēktiesību standartiem un normatīvajā regulējumā noteiktajām obligātajām prasībām, lūdzu Centra administrāciju un Saulkrastu novada domi veikt visas nepieciešamās darbības minēto rekomendāciju ieviešanai.

Par rekomendāciju izpildi un plānotajām aktivitātēm to izpildei lūdzu informēt līdz **2026. gada 12. janvārim**. Papildus informēju, ka tiesībsarga ziņojumi par cilvēktiesību nodrošināšanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās tiek publicēti Tiesībsarga biroja interneta vietnē (www.tiesibsargs.lv), kā arī tiek publicētas institūciju administrāciju atbildes uz tiem, tādējādi tie ir pieejami publiski ikvienam interesentam.

Pateicos par vizītes laikā sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem.

Ar cieņu
tiesībsardze

Karina Palkova